

Typy ekonomík

1. Tradičná (inštinktívna) ekonomika
2. Príkazová ekonomika
3. Trhová ekonomika
4. Zmiešaná ekonomika

1. Tradičná (inštinktívna) ekonomika

- založená na tradíciách a zvykoch,
- primitívny spôsob hospodárenia,
- **výskyt** – v prvotnopospolnej, otrokárskej a feudálnej spoločnosti,
- v súčasnosti pozostatky v domácnostiach (napr. dedenie remesla).

2. Príkazová ekonomika

- riadená z centra pomocou príkazov a nariadení;
- prevláda štátne vlastníctvo;
- funkcie trhu sú nahradené **štátnym plánom**, plánuje sa dlhodobo dopredu na niekoľko rokov;
- absentuje súkromný sektor, neexistuje konkurencia, znižuje sa efektívnosť ekonomiky, ktorá technicky zaostáva;
- ide o **prebytkovú ekonomiku** – vyrobí sa viac výrobkov, ako je obyvateľstvo schopné spotrebovať, ide aj o **nedostatkovú ekonomiku** – niektorých tovarov je nedostatok alebo chýbajú;
- **Výskyt** – bývalé štáty Východného bloku, teda aj bývalé Československo.

3. Trhová ekonomika

- ekonomika je koordinovaná iba trhom;
- **sloboda podnikania, voľná súťaž**, všetko riadené len **trhovým mechanizmom** – vzájomný vzťah ponuka – dopyt, ktorý sa vždy odrazí na cene;
- dopyt je väčší ako ponuka – cena stúpne;
- ponuka je väčšia ako dopyt – cena klesne;
- dopyt = ponuka – **rovnovážna cena**,
- štát vymedzuje pravidlá;
- **Výskyt** – v 19. storočí v období prudkého rozvoja priemyslu.
- v súčasnosti neexistuje čistá trhová ekonomika, fungujú len vysoko organizované trhy (s kakaom, kávou, bavlnou, platinou...);

4. Zmiešaná ekonomika

- v súčasnosti prevláda vo vyspelých krajinách;
- **spojenie trhových vzťahov** (prevažujú) a **obmedzených príkazov** zo strany štátu (napr. školstvo, kultúra),
- **najčastejšie požiadavky**: *vyrovnaný štátny rozpočet, riadené trhové hospodárstvo so zásahmi štátu, regulácia cien*;
- označenie – **sociálne trhové hospodárstvo**.